

In tako vzamem slovo od drugega mi „Slov. Gospodarja“ in njegovih naročnikov in čitateljev. Kar je bilo slabega, pozabite, kar pa dobrega, ohranite. Z Bogom!

Na praznik oznanjenja Marijinega dne 25. marcija 1885.

Dr. Lavoslav Gregorec.

Kako se nam štajerskim Slovincem godi!

(Govor poslanca B. Raiča v državnem zboru, dne 28. febr. 1885.)

III. Huda, silno huda se godi slovenščini po ljudskih šolah štajerskih, koroških in primorskih. Koroška ima 124.000 do 130.000 Slovencev, ki niti jedne slovenske šole v pravem pomenu besede nimajo. Zato se je že ranjki knez in škof Wiery s 97 kateheti vred pritožil pri naučnem ministru, da slovenski otroci niti tolikanj slovenščine ne znajo, da bi katehizem brati zamogli. Vse je bilo zastoj. Ustavoverno ministerstvo se niti ganilo ni! Na Koroškem imajo v resnici učni načrt, po katerem mora učitelj slovenskega otroka v šolo stopivšega takoj nemški nagovoriti ter ga skozi osem let vedno le nemški podučevati. Leta 1882 prišel je šolski nadzornik v ljudsko šolo v Svečah, kjer je začel takoj otroke nemški izpraševati. Ker otroci v tretjem mesecu šolskega obiskovanja še niso mogli povoljno odgovarjati, izrazil se je ostri gospod jako nepovoljno o šolskem napredku. Dotični učitelj dobil je že čez nekaj dni dekret, za kazen na lastne stroške preseliti se v Velikovec na drugo službo. Učitelj se je hotel pritožiti; toda še preden mu je to mogoče bilo, že je dobil strogo povelje, da se mora preseliti o božičnih praznikih brez ugovora. Čelemu svetu, izvzemaš Koroško samo in pa naučno ministerstvo, dan na dan lažete, da so po Koroškem utrakvistične, t. j. slovensko-nemške šole, kjer se najprvo slovenski, potem pa nemški podučuje. V resnici so pa šole popolno nemške ter se slovenski otroci ne navadijo v slovenščini niti pisati niti brati, izvzemaš morda 2 ali 3 šole in to je vendar proti šolski postavi in proti članu XIX. Tistemu učitelju ni nič drugega kazalo, kakor v sredi zime, če tudi z najboljšimi spričali previden, v Velikovec seliti se z bolno družino! (Čujte! na desni.) Službo je pa za 200 fl. slabeje dobil, kakor je bila prva. Tako hudo kaznuje se na Koroškem hudodelstvo — da je človek Slovenec — in to pod sedanjim ministerstvom!

Krajnemu šolskemu svetu v Glinah ukazal je c. kr. okrajni šolski svet 16. novembra 1880 pod kaznijo 10 gl. rubriki 7 in 8 v zapisniku šolskih zamud nemški napolniti ter se sploh pri poslovanju s predpostavljeno gosposko nemščine kot uradnega jezika posluževati. Ugovor

pri c. kr. deželnem šolskem svetu je bil brez vspeha.

V Tinjah pri Velikovci podučevala sta dva učitelja, jeden Slovenec, drugi Nemec. Kar so prvega dali v pokoj ter je drugi sam ostal. Krajni šolski svet prosi pri c. kr. krajnem šolskem svetu za drugega slovenskega učitelja, pa namesto njega le sledeč odgovor dobi: „Št. 1681. Krajnemu šolskemu svetu v Tinjah. Visoki c. kr. deželni šolski svet sporočil je z odlokom 22. oktobra 1884 semkaj, da ni v položaji, da bi zamogel slovenskega učitelja tjekaj poslati. Toraj vam drugega ne ostaja, kakor da vpeljete poludnevni poduk za toliko časa, da se namesti služba nadučiteljeva. Ondašnji učitelj, g. Flor. Moser, si bo prizadeval s pomočjo kakega dečka iz II. razreda, ki naj mu bo za tolmača služil, poduk pri malih otrocih pričeti. (Čujte! na desni) Sploh se pa v tem slučaju več gleda na tehnično spretnost pri predavanju predmetov, kakor pa na razumljivost. C. kr. okrajni šolski svet v Velikovci, 4. novembra 1884.“

Tako napreduje slovenska ljudska šola v vojvodstvu Koroškem.

Na spodnjem Štajarju Vam je šolska postava deveta briga, ravno taka je s postavnimi načrti poduka. Povsod nam vrvate med ure poduku že določene tudi še ure za poduk v drugem deželnem jeziku, da otroci potem saj izvestno niti jednega niti drugega ne znajo. Po spodnjem Štajarju nemški „Šulverein“ med čisto slovenskimi prebivalci nemške ljudske šole napravlja. (Čujte! na desni.) Ali ni to proti šolski postavi? (Ne! na levi.) Ali ni to proti XIX. članu? (Ne! na levi.) Ali ni to proti zdravi pameti, proti pravičnosti? (Dobro! na desni — smeh na levi!) V Slov. Bistrici 400 slovenskih otrok šolo obiskuje in vendar je deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom naročil, da naj se od tretjega razreda dalje vse nemški podučuje. Časnik, ki je to čudo svetu objaviti hotel, so zasegli. (Čujte! na desni.) Hudobna dela skrivajo se v temi! (Veseloat na desni — smeh na levi!) (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Govejski hlev.

Stanovauje govedom je hlev, kder posebno dojne krave in pitavna živina večji del svojega časa prebije. Tudi teleta za pleme in mlada goveda in vozna žival stoji mnogo časa v hlevih. Zato je nujno treba, da je hlev dovoljno prostoren, primerno visok ter preskrbljen s prikladnimi jaslami, rimami itd.

Zastran prostornosti hleva daje se povprek sledeče povedati: za doraščeno goved srednje plohe mora biti prostor v hlevu 130—170 centimetrov širok, za 1—2 letno goved 1 met.;